

การศึกษาภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออก

ฐิติวรรณ ถีพหวนิช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ อุตติวรรณ ถีพหวนิช ฉบับนี้แล้ว เห็นควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชร สุนทรายุทธ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร. สมุทร ชำนาญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. วชิระ ชวหา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชร สุนทรายุทธ)

..... กรรมการ
(ดร. สมุทร ชำนาญ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมถวิล จริตควร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 20 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษา และช่วยแนะนำแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ ซึ่งเป็นประธานกรรมการ
ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.สมุท ธานี และ ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
ผู้วิจัยขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ทรงคุณวุฒิ
ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ขอขอบคุณหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มทดลองเครื่องมือที่ใช้เก็บแบบสอบถาม ซึ่งได้ให้ความร่วมมือเสียสละ
เวลาตอบแบบสอบถามสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่ให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจ รวมทั้งเจ้าหน้าที่
บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้อนุเคราะห์ให้ความสะดวกตามขั้นตอนต่าง ๆ ของบัณฑิตวิทยาลัย
เป็นอย่างดี

จิตติวรรณ ถิพพานิช

49912052: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ/ คุณภาพผู้เรียน/ ภาคตะวันออก

จิตติวรรณ ลิพพานิช: การศึกษาภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในภาคตะวันออก (A STUDY OF LEADERSHIP AND STUDENT QUALITY IN
SECONDARY SCHOOLS IN EASTERN REGION) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์:
ดร. สุนทราวุธ, Ph.D., สมุทร ชำนาญ, กศ.ด. 117 หน้า. ปี พ.ศ. 2550.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดหมายเพื่อการศึกษาภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน
มัธยมศึกษาในภาคตะวันออก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา
ในภาคตะวันออก จำนวน 304 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน
ประมาณค่า 4 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำและคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ทดสอบค่าที (*t-test*)
การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก อยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก จำแนกตาม
เพศและวุฒิการศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก โดยรวมและ
รายด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$)
4. จากสมการพยากรณ์ที่ดีที่สุดพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบเปลี่ยนสภาพ ด้าน
การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน (X_2) ด้านการใช้อิทธิพลด้านอุดมการณ์ (X_7) ด้านการกระตุ้นการ
ใช้ปัญญา (X_4) สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ ร้อยละ 39.70
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แต่ด้านการจูงใจด้านแรงคลใจ (X_3) สามารถทำนายได้อย่าง
ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้สมการพยากรณ์ดังนี้

^

$$Y = 1.34 + .27 (X_2) + .14 (X_7) + .15 (X_4)$$

49912052: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.ED. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: LEADERSHIP/ STUDENT OF THE QUALITY/ EASTERN REGION

THITIWAN LEELAHAWANICH: A STUDY OF LEADERSHIP AND STUDENT QUALITY IN SECONDARY SCHOOLS IN EASTERN REGION. COMMITTEE: DHORN SUNTRAYUTH, Ph.D., AND SAMOOT CHAMNAN, Ed.D. 117 P. 2007

The purposes of this research were to study leadership and student quality in secondary schools in Eastern Region. The samples of the study consisted of 304 heads of content learning groups in schools in the Eastern Region. The data collecting tool was a set of four-level rating scale questionnaires concerning leadership and student quality in secondary schools. The statistical devices used in analysing the data included mean, standard deviation, t-test, and stepwise multiple regression analysis.

The findings were the following:

1. Leadership of the principals and student quality in secondary schools in eastern region were rated at a high level.
2. Leadership of the principals and student quality in secondary schools in eastern region classified by the administrators' gender and educational qualification as a whole were found of being non-significantly different.
3. There was positive relationship between principal leadership and student quality of secondary schools in eastern region ,with statistical significance of .01
4. According to the best prediction equation, it indicated that the principal's transformation leadership of the individual consideration (X_1), the charisma or idealized (X_2) and the intellectual stimulation (X_3) could be used as predictor for education quality of the secondary schools as a whole at 39.70 percent with statistical significance of 0.5. But for the inspirational motivation (X_4) it had non statistical significance. The raw data predicable equation could be written as follows:

^

$$Y = 1.34 + .27 (X_2) + .14 (X_1) + .15 (X_3)$$

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานในการวิจัย.....	4
กรอบความคิดในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
สภาพการจัดการศึกษาในภาคตะวันออก.....	12
แนวทางการปฏิรูปการศึกษา.....	15
ทฤษฎีและแนวคิดของภาวะผู้นำ.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนสภาพ.....	27
คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน.....	34
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	50
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	78
สรุปผลการวิจัย.....	78
อภิปรายผล.....	81
ข้อเสนอแนะ.....	91
บรรณานุกรม.....	92
ภาคผนวก.....	99
ภาคผนวก ก.....	100
ภาคผนวก ข.....	104
ภาคผนวก ค.....	114
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	117

สารบัญตาราง

ตารางที่	เนื้อหา	หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จำแนกตามเพศ และ วุฒิการศึกษาของผู้บริหาร.....	49
2	สถานภาพของผู้บริหาร.....	58
3	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายด้าน.....	59
4	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการใช้อิทธิพลด้านอุดมการณ์.....	60
5	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านมุ่งสัมพันธ์เป็นรายบุคคล.....	61
6	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการจูงใจด้านแรงคลใจ.....	62
7	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา.....	63
8	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวม.....	64
9	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและ ค่านิยมที่พึงประสงค์.....	65
10	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์และ พัฒนาสิ่งแวดล้อม.....	66
11	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต.....	66
12	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์.....	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก ด้านผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็น ตามหลักสูตร.....	68
14 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก ด้านผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง.....	69
15 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก ด้านผู้เรียนมีสุขนิสัยสุขภาพและสุขภาพจิต ที่ดี.....	70
16 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก ด้านผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา.....	71
17 เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก จำแนกตามเพศ.....	72
18 เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	72
19 เปรียบเทียบคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก จำแนกตามเพศ.....	73
20 เปรียบเทียบคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	74
21 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออก โดยภาพรวม ($n=304$).....	75
22 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ ของตัวแปรพยากรณ์ภาวะ ผู้นำของผู้บริหารแต่ละด้าน ที่สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน มัธยมศึกษาในภาคตะวันออก.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
23 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ของตัวแปรพยากรณ์ ภาวะผู้นำของผู้บริหารแต่ละด้าน ที่สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก โดยเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด ในการสร้างสมการพยากรณ์.....	77
24 แสดงผลค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามภาวะผู้นำเกี่ยวกับ พฤติกรรมกรรมการบริหารเปลี่ยนสภาพของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาใน ภาคตะวันออก.....	115
25 แสดงผลค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามคุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก.....	116

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	กรอบความคิดในการวิจัย.....	6
---	----------------------------	---

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University